

# פטרול-קרוב

סא"ל שאול גבעולי



מפקד הכיתה יצא מבונקר-הפיקוד כשפניו מביעים רוגז רב. „הרכב-פטרול גרוע מזה אי-אפשר להרכיב אפילו אילו רציתי. מדוע חייב מפקד המחלקה להרכיב לי את הרכב הפטרול? מה אכפת לו אם אמצא מתנדבים — בחורים טובים כלכבי? נאום נשא מפקד המחלקה כשדיבר על חשיבות הפטרול ולבסוף — איזה הרכב עלוב! דוד, משה, יצחק ושלמה, עם אלה לא ארחיק לכת!”

המעשה אירע בעת מלחמת השחרור. המחלקה ישבה במוצב בודד השוכן ליד אחת הדרכים הראשיות בהן פלש האויב ארצה. עיקר תפקידו של המוצב — תצפית אל הכביש ורישום תנועת כלי-הרכב של האויב. מדי לילה יצא פטרול, התקרב אל הכביש, והיה מנהל את הרישום. באפילת הלילה היו רובצים הבחורים בצד הכביש, מאזינים, צופים ורושמים. לפני עלות השחר היו ממהרים לסגת אל המוצב, ומלאכת התצפית היתה נמסרת לצופה בעמדה המערבית. משקפתו היתה מכוונת אל הכביש ומלאכת הרישום נמשכה. מלאכת התצפית היתה שגרתית והקנתה לאנשי המחלקה נסיון בפטרולים ליליים. מדי לילה יצאה חוליה בת שלושה אנשים. תוך שבועיים לא נותר אדם במחלקה אשר לא זכה בחויה זו.

אותו יום שונה היתה משימת הפטרול בתכלית. מפקד המחלקה הזמין אליו אחד ממפקדי הכיתות בשעות אחר הצהרים ומסר לו את הוראותיו:

„קח אתך את דוד, משה, יצחק ושלמה וצא אתם הלילה אל הכביש. עליכם לתפוס שבוי. טמנו מארב למכונית על הכביש, חפשו בה מסמכים והביאו שבוי. זכור שפטרול שלנו בן שלושה אנשים רובץ בפרדס הנטוש ליד הכביש! הימנע מלהתקרב אליהם ואל תתכנן להעזר בהם. צאו שעתיים אחריהם והתרחקו מעמדתם לפחות שני קילומטר צפונה. הם עורכים תצפית עד שחר; אתם תחזרו ברגע שיהיה בידיכם שבוי. הזהרו לא להישאר בשטח האויב אחרי עלות השחר.”

מפקד הכיתה אסף את אנשיו ובדק את ציודם. הראשון היה דוד, מקלען הכיתה. נשקו היה מקלע „בראן” ישן ונאמן; אם ידעו לצקת למנגנונו שמן במידה מספקת, היה מיטיב לפעול בכל התנאים. דוד עצמו היה אדם שתקן ומכונס בתוך עצמו. הוא נשא בכיסו בקבוק קטן של שמן, וניכר היה שהמקלע נוהג ל„נגן” בידיו.

שיבוצו במסגרת הפטרול לא הדאיג את מפקד הכיתה, אך גם לא שימח אותו במיוחד.

דוד היה מאלה שאיש לא דיבר בגנותם, אך מעורך לא שמעת שידברו בשבחם.  
יתר ארבעת אנשי הפטרול היו מזוינים בתת-מקלעים „סטאן“. כיתר בני-מינם היו גם „סטאנים“ אלה צפויים למעצורים תמידיים. האשם היה בעיקר במחסניות, על אף כל הטיפולים ומתיחת הקפיצים. נושאי התת-מקלעים בפטרול, הם שהדאיגו את מפקד הכיתה. משה היה צעיר, משכיל ודברן. בקיאותו היתה רבה בכל השטחים. בעיקר אהב לשאת נאומים והרצאות על שגיאות בניהול המלחמה וחוסר סיכויים להצלחה בה. בתחילה ניסו הבחורים להתוכח אתו ולערער על מסקנותיו. בטחונו העצמי וטון הסמכות אשר נטל לעצמו הרגינו את הבחורים. הוא היה נוהג להוכיח באותות ומופתים שאין לנו כל סיכוי לנצח במלחמה. מספרים היו מתגלגלים מעל לשונו בקלות יתירה. כל השומע אותו מצא את עצמו נלחם נגד מיליוני הערבים היושבים בארצות ערב. כל כשלוך באחת החזיות היה נודע לו בדרך נעלמה. הוא היה מגלגל אותו על לשונו וחוזר ומספר בו בתאווה משונה. אין ספק, משה היה חבר גרוע במחלקה קרבית. קשה היה לשמוע אותו, היה בדבריו משום הורדת המורל.

יצחק היה שונה במידה רבה ממשה. הוא לא היה בקי בבעיות העומדות ברומו של עולם. איש לא שמע אותו עורך ניתוח אסטרטגי או כלכלי של סיכוינו במלחמה. הוא פשוט היה מאלה הסבורים שמקפחים אותם. סולם ארוך של קיפוחים העיק על גבו. הוא היה בעיניו המקופח באנשי הכיתה, ואילו כיתתו נראתה לו המקופחת הקבועה במחלקה. את מחלקתו מקפחים בפלוגה, וכן הלאה. כשהודיעו לו על השתתפותו בפטרול אמר:  
„מדוע שולחים דוקא אותי?“

„מפקד המחלקה נתן לי הוראה לקחת אותך“, השיב מפקד הכיתה בחוסר רצון.  
„תמיד הוא דופק אותנו. לכל ג'יב מסוכן הוא שולח רק אותנו“, אמר יצחק במרירות.  
כזה היה יצחק. שיבוץ של יצחק ומשה לפטרול הוא שהדאיג את מפקד הכיתה. נחמתו היחידה היתה — שלמה'לה.

שלמה'לה היה עלם חמד צעיר וחייכני. הוא היה חדש במחלקה וטרם טעם טעמה של טבילת אש. מיד עם בואו התחבב על כולם. כולם נכונים היו לקלוט אותו ולסייע לו בעצות טובות. הוא קיבל שיעורים פרטיים מהחברה במקלע ונשא את נפשו להיות למקלען. היה מי שיעץ לו להשתמש מהתצפית הלילית. שלמה'לה נהג לגמרי אחרת. הוא נדנד וביקש שיתנו לו לצאת לתצפית ובאמת לא ארך הזמן ויצא באחת החוליות. המלחמה נראתה בעיניו כמין משחק שצריך לקחת בו חלק פעיל. הוא רצה שיהיה לו מה לספר. מפקד הכיתה ניסה להתמקח עם מפקד המחלקה וביקשו להחליף את משה או יצחק. („אפשר למצוא בנקל מתנדבים לפטרול“).

„שמע“, אמר מפקד המחלקה, „אני יודע שיצחק הוא בכיין, אך למה ניתן לו פרס? מדוע תמיד אתה רוצה מתנדבים? ישנה מלחמה בארץ, כל אחד במחלקה יקח בה חלק. אינני מתכוון ליצור כאן מעמד של מיוחסים.“

★

שעה וחצי אחרי שקיעת השמש יצא הפטרול לדרך. נוסף ל„סטאנים“ ולמקלע נשא

בדיקות וסקרים לרוב נערכים זה מספר שנים בכוחות המזוינים האמריקאיים, על־מנת לברר כיצד ניתן לקבוע מראש איזהו החייל שיתגלה בקרב כטיפוס „לוחם“ — ואיזה נמנה בכוח על סוג ה„לא־לוחמים“. בסיפורו של סגן־אלוף גבעולי (שאינו „פנים חדשות“ לקוראי „מערכות“), ישנם צדדים מחכימים אחדים; אך דומה שעינינו, בכל־זאת, בסוגיה זו: כיצד תדע מראש מה טיבם־הצפוי של אלה היוצאים אתך לפעולה? הסיפור אינו עוסק אמנם במדידות פסיכומטריות ואגליות־אופי — אך ודאי שהוא תורם לפחות להצגה נכונה של שאלה זו; שאלה, שלעתים הנה לליכך גורלית.

כל איש תיק המכיל שני רימונים. למפקד הכיתה היה נוסף לכך אקדח רקיטות עם רקיטות אחדות. עד רגעי היציאה האחרונים עוד רטנו יצחק ומשה. משה הוכיח באותות ומופתים שחמישה אנשים לא יוכלו לתפוס שבוי.

„אילו היינו צריכים לחסל מכונית על הכביש, הרי אין זו בעיה, אך איך אפשר להביא שבוי? אם נעצור את המכונית ונמצא בה 10 חיילים, מה נעשה אז?”

כשיצאו סוף־סוף לדרך, רוח לו למפקד הכיתה. כעת תשתרר דממה ואפשר יהיה להתרכז בבעיות העומדות לפניו.

מפקד הכיתה החל מהרהר כשהוא רואה לפניו באפילה את דמותו של משה שנשלח קדימה כגשש. מאחוריו צעד דוד עם המקלע — ואחוריו שלמה'לה עם מחסניות נוספות. אחרון צעד יצחק וסגר אחרי החבורה.

הבעיה שעמדה לפניו נראתה לו קשה למדי. כל מיני רעיונות עלו במוחו: עצירת מכונית על־ידי זקיף מריס־יד; הקמת מחסום אבנים על הכביש או פתיחה באש אל צמיגי המכונית ומנועה. כל ההצעות האלה לא נראו לו כמושלמות. היתה אפשרות נוספת ששמע עליה פעם, אך מעודו לא ניסה אותה. אולי ניסה זאת הפעם?

החוליה התקדמה במהירות כשהיא עוצרת מפעם לפעם לצורך האזנה למיני רחששים ליליים. לאחר שעה וחצי של הליכה החל הירח להציץ. הם טיפסו על מעלה קצר ותלול ונוכחו שרגליהם עומדות על הכביש. מפקד הכיתה ניסה לאכזר את מקומם ואחר פקד על התקדמות מהירה צפונה. הם צעדו בשולי הכביש כשהחול בולע את קול צעדיהם. לשמע רעש היו נכונים לזנק אל התעלה בצד הכביש. דקות של הליכה חלפו ולפתע החלו לשמוע רעש מכונית קרבה והולכת. הם ראו אורות מאופלים מתקרבים מאחוריהם. החוליה התחמקה מן הכביש ותפשה מחסה. טנדר גדול חלף בסערה.

„היינו צריכים לדפוק אותו”, אמר משה לאחר שהמכונית חלפה.

מפקד הכיתה גחן לאחור, נשען בידו על כתפו של שלמה'לה, ואמר למשה בחריפות: „סתום את הפה!”

משה שתק. מפקד הכיתה חש בידו את רטט גופו של שלמה'לה. הוא רעד מהתרגשות ופחד. הטנדר נעלם והם המשיכו לנוע צפונה. הירח כבר שפך את זוהרו על החולות והנה הגיעו למקום בו התרומם הכביש במעלה תלול וקצר ופנה ימינה. מפקד הכיתה פקד לעצור והציב את אנשי הכיתה בעמדות בין השיחים המרוחקים כחמישים מטר מן הכביש. לאחר שאנשי הכיתה נערכו בעמדותיהם, עקר מפקד הכיתה את אבני השפה הלבנות המסמנות את שולי הכביש. והניחן על גבי הכביש בקו ישר הנמשך בכיוונו הקודם של הכביש. מכונית הנוסעת במעלה הכביש ואורותיה מופנים אל־על עשויה לא להבחין בפנית הכביש. מפקד הכיתה הצטרף אל אנשיו בין השיחים ותפס עמדה. כמחצית שעה חלפה ללא אירועים והנה נראו אורות מרחוק.

דוד המקלען שכב בעמדתו ולידו עוזרו שלמה'לה. משה ויצחק נועדו לזנק עם מפקד הכיתה אל עבר המכונית. המכונית התקרבה במהירות ונתגלתה לעיניהם. היתה זו משאית. היא ירדה מן הכביש בקול רעש וחריקת בלמים. נשמעו קללות עסיסיות ומן המכונית ירדו כעשרה חיילים. בכוחות משותפים דחפו הם את המשאית חזרה אל הכביש ופינו את האבנים הפזורות עליו. לאחר זאת עלו על המשאית וכעבור דקות מספר היו כלא היו. מפקד הכיתה שעד כה לא נתן כל פקודה, רמו למשה ושניהם זנקו אל הכביש והתקינו שנית את מלכודת אבני השפה. הפעם חלפה עת רבה ומחוגי השעון זחלו והתקרבו אל אותה שעה שבה

חייבים היו להתחיל לחזור, אם אין ברצונם להתגלות באזור המוצבים של האויב לאור היום. יצחק החל לרטון:

„צריך לחזור! האויב ישן שנת ישרים, אין כל סיכוי לתפוס משהו!“  
משה הצטרף לרטינות וגם שלמה'לה שאל בלחש:  
„מה נעשה אם לא תבוא מכונית? הרי צריך כבר לחזור!“  
„סתמו את הפה!“ אמר מפקד הכיתה והביט בשעונו בדאגה.

כל דקה נוספת שהם ממתנים כאן תמנע מהם אפשרות מנוחה בדרך. חלפו כעשר דקות ומרחוק נראו אורות מכונית. הכיתה חזרה לדריכות ועקבה אחרי האורות הטרבים והולכים. המכונית התקרבה במהירות וירדה מן הכביש בקול נפץ וקפיצה גדולה. היה זה טנדר מדברי קטן. מתא הנהג יצאו שני אנשים ובחנו את מצבם. מפקד הכיתה רמו למשה ויצחק לבוא אחריו והחל לזחול במהירות אל עבר המכונית. חולית המקלע שכבה דוממת וחיפתה על התקדמותם. במהרה עברו הבחורים את מחצית המרחק. אחד משני נוסעי הטנדר נכנס לתא הנהג ואילו השני פינה את האבנים מן הכביש. מפקד הכיתה הרים את אקדח הרקיטות, קם על רגליו והתקרב אל המכונית. בתנועת יד רמו למשה ויצחק שיעצרו ויחפו' על התקדמותו. במרחק של עשרים מטר מהמכונית ירה מפקד הכיתה רקיטה שהאירה את השטח, ואמר לשנים בערבית:

„הרימו ידים!“

השטח הואר כולו והאיש על הכביש הרים את ידיו. באותו רגע נשמע צרור יריות תת-מקלע. מפקד הכיתה השתטח על האדמה, כמוהו עשה האיש שעל-יד הטנדר. האיש השני, שבתא הנהג, ניסה להטיל רימון. מפקד הכיתה, שהבחין בזאת, כיוון את נשקו לעבר תא הנהג ולחץ על ההדק. הכלי לא פעל — מעצור! הרימון הוטל והתפוצץ ליד מפקד הכיתה. הוא ניסה להתרומם ונוכח לדעת שרגליו אינן מציינות לו. אותו רגע נשמעו צרורותיו המוכרים של ה"בראץ". תא הנהג נוקב ככברה ונשמעו מתוכו גניחות ואנחות. לפתע נשמעה צעקתו של דוד המקלען:

„משה ויצחק, התקדמו אל מפקד הכיתה.

הוא נפצע!“

משה ויצחק זנקו עם ה"סטאָנים" בידיהם. הם הגיעו למכונית ושמעו את מפקד הכיתה צועק:

„אָל תירו!“

הקרב היה קצר וכבר נסתיים. משה בדק את המצב ונתברר לו, כי מפקד הכיתה נפצע. האיש בתא הנהג היה הרוג, השני על הכביש שכב בלי נוע. יצחק פקד עליו לקום. הוא קם והרים את ידיו. היה זה קצין לבוש מדי-שרד וחיגור אקדח. יצחק פרק את אקדחו מעליו. מפקד הכיתה היה פצוע בשתי רגליו מרסיסי הרימון. בתא הנהג נמצא תיקו של הקצין שהכיל מפות ומסמכים.

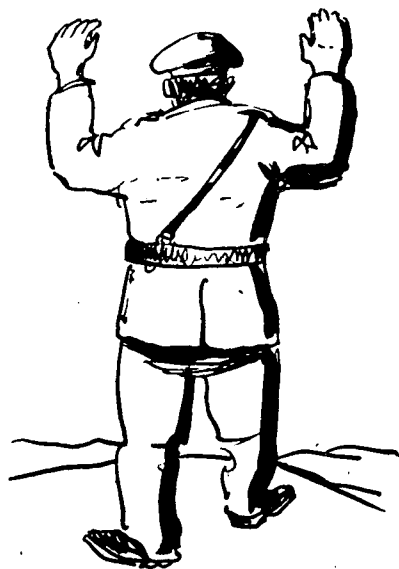
דוד חבש את רגליו של מפקד הכיתה.

„מי ירה את הצרור הראשון?“ שאל מפקד הכיתה.

„שלמה'לה הפליט צרור מרוב התרגשות בעת שירית את הרקיטה“, השיב דוד בלחישת.

„בגללו נדפקתי!“ אמר מפקד הכיתה. „צריך לחזור מיד, עוד מעט יאיר היום.“

הוא ניסה לקום על רגליו ולא הצליח. רגלו השמאלית היתה שבורה, כפי הנראה. משה



העמיס את מפקד הכיתה על גבו והנסיגה התחילה. שלמה'לה הלך אחרי הקצין השבוי, כאשר ה"סטאן" על גבו ובידו אקדחו של השבוי.  
"היזהר שלא תפליט כדור!" רטן דוד.

"יותר זה לא יקרה לי, אני מבטיח לך!" אמר שלמה'לה בקול שבור.

לאחר כמה מאות מטרים נאלץ משה לבקש מנוחה. רעיון עלה על דעתו. הוא העמיס את מפקד הכיתה על גבו של השבוי והתחיל לחמך אחריו בתקיפות רבה. השבוי הנפחד משך בעול כמידת יכולתו. מפעם לפעם נאלצו להחליף את הסבל, כאשר השבוי נושא בעיקר המשימה. השחר החל להפציע בעת שעברו את קו מוצבי האויב. חולית התצפית הלילית, שחזרה אותה שעה מן הכביש, הבחינה בהם וחשה לעזרתם. הם קשרו את עיני השבוי והמשיכו לשאת על גבם את מפקד הכיתה שגנח מכאבים. יצחק החל לרוץ לכיוון המוצב, להזעיק עזרה. אנשי החוליה המשיכו בהתקדמות כדי להתרחק ככל האפשר ממוצבי האויב לפני שיתגלו. הסיכוי לקבל אש מרגמות בשטח הפתוח גרם להם דאגה רבה.

בהיותם במרחק קילומטר וחצי מן המוצב הגיע רץ עם אלונקה. יצחק נשאר במוצב ומסר דו"ח נרגש מהפעולה. החבורה העמיסה את מפקד הכיתה, שנשם לרנחה, על האלונקה והמשיכה להתקדם במהירות. השמש כבר עלתה כליל מעל האופק בעת שנכנסו בשערי המוצב. המחלקה כולה ציפתה להם בהתרגשות רבה. כולם הסתכלו אל השבוי ובחנו אותו בעיניהם: — "לא סתם מפקד מחלקה, אלא קצין אמתי עם כוכבים וכובע!"  
מפקד הכיתה הועבר מיד אל בונקר העזרה הראשונה. אנשי החוליה היו גיבורי היום. החבריא הביטו בהם בקנאה ולא חדלו מלשאול אותם לפרטים ולפרטי פרטים.  
שלמה'לה לא חדל מלהתלהב ומלספר. יהיה לו מה לספר בבית. יש להניח שלא את הכל יספר.

משה לא חדל מלהרצות באוזני כל הרוצה לשמוע:

"אם אלה הם הקצינים של מדינות ערב, אין לנו מה לחשוש. אפילו על שבע מדינות נוכל להתגבר הודות לאיכות הלוחם שלנו!"

יצחק טען בלי הרף שהוא ומשה הצילו את המצב.

"לפעולות כאלה אני מוכן לצאת תמיד! אני מתנדב קבוע!" טען בהתלהבות.

דוד המקלען פרש לפינתו בשקט. הוא פרק את המקלע שלו והחל לנקותו ביסודיות. החבריא ניסו לדובב אותו, אך התיאשו במהרה.

\* \* \*

חמשת הבחורים שהשתתפו בפטרול — גיבורי סיפורנו הם. טובים הם כמו מאות בחורים אחרים בעלי אופי שונה ומשונה המאוחדים בדבר אחד — הם עושים את המוטל עליהם ומצייתים לפקודות. רוחם יכולה להיות לעתים נמוכה ולעתים גבוהה, אך בעת מבחן יפעלו כראוי אם תינתן להם הנהגה טובה.

טענותיו של מפקד הכיתה ונסיונו לפסול אנשים היו שליליים לא פחות מביכיינותו של יצחק. הנסיון הוכיח שלא דוקא ה"חבובים" הם שהצילו את המצב.

חמשת החיילים — גיבורי סיפורנו הם, אולם גיבורה של המחלקה הפך להיות דוד המקלען. היה זה ברור שכיתה מס' 2 זכתה למקלען הטוב במחלקה. אנשי המחלקה נוהגים היו להתפאר שבמחלקתם נמצא אחד המקלענים הטובים בגדוד.

"טוב להם לאנשי כיתה מספר 2 שיכולים הם להסתער בחיפוי של דוד!"